

Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeuden-mukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omissa lähiympäristöissään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiiriin ammattiteistä.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä

toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskelunvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Kuopio

Koulun ohjaussuunnitelmassa on kuvattava

1. Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Ohjaus on erityisen tärkeitä koulunkäynnin **nivelvaiheissa, oppilaan siirtymässä toiseen kouluun ja opintoihin liittyviä valintoja tehtäessä.**

Kaikkien perusopetusta antavien opettajien tehtävänä on yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä oppilaan huoltajien kanssa

- ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa
- kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä tulevaisuuden työuran siirtymissä sekä
- ehkäistä ennakolta opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä.

Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla. Opinto-ohjaajan antama ohjaus toteutetaan yleensä perusopetuksen kolmen viimeisen vuoden aikana. Alemmilla vuosiluokilla ohjaus toteutetaan eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Perusopetuksessa tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ohjaus on muiden oppilaiden ohjausta yksilöllisempää ja edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

- Perusopetuksen vuosiluokilla 1-2 päävastuu oppimisen taitojen karttumisesta ja oppilaanohjauksesta on alkuopetuksen luokanopettajalla, joka tekee kiinteästi yhteistyötä kodin kanssa.
- Vuosiluokilla 3-4 ja 5-6 luokanopettaja painottaa ohjaustaan tarvittaessa tuntijaon mukaisiin ainevalintoihin ja opintojen painotuksiin yhteistyössä aineenopettajien ja opinto-ohjaajan kanssa.
- Vuosiluokilla 7-9 jokaista oppilasta ohjataan aineenopettajien ja opinto-ohjaajan yhteistyöllä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalle on turvattu mahdollisuus saada riittävästi henkilökohtaista opinto-ohjaajan antamaa ohjausta kaikilla yläkoulun luokka-asteilla.

2. Toimintatavat

Oppilaanohjauksen toimintatapoja ovat

- yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus,
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuva pienryhmäohjaus sekä
- luokamuotoinen ohjaus.

3. Työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi

Opintojen vaihe	Ohjauksen painopiste / sisältö	Vastuullinen toimija/ vastuulliset toimijat	Muut toimijat
Ohjaus ennen yläkoulun alkua	Nivelvaihe alakoulusta yläkouluun Kuudesluokkalaisten opas Vierailut alakouluilla Vanhempainilta 6.lk:n huoltajille Tiedonsiirto alakoulusta yläkouluun Luokkien muodostaminen 6. luokkien vierailu yläkoululla	Rehtori Luokanopettaja 7. luokkien luokanohjaaja Opinto-ohjaaja Erityisopettaja	Psykologi Kuraattori Terveystenhoitaja Koulunkäynninohjaaja Tukioppilaat
Ohjaus opintojen alkaessa	Opiskeluun ohjaaminen Ryhmyttäminen Koulun käytännöt, tavat ja säännöt 7. luokkien vanhempainilta Kehitys-/arviointikeskustelut oppilaan ja huoltajien kanssa	7. luokkien luokanohjaaja Tukioppilastoiminnan ohjaaja Aineenopettaja	Opinto-ohjaaja Erityisopettaja Kuraattori Tukioppilaat Koulun muut yhteistyökumppanit
Ohjaus opintojen aikana	Kasvun ja kehityksen tukeminen Oppilaan hyvinvointi (oppilashuolto) Opiskelun ja oppimisen ohjaus Opintojen etenemisen seuranta ja tuki Opiskelun tukeminen Tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden ohjaus Ammatillisen suuntautumisen ohjaus Jatko-opintoihin ohjaaminen ja toisen asteen koulutusvaihtoehdot Ammatti- ja työelämä tietous TET eli oppilaiden työelämään tutustuminen	7.-9. luokkien luokanohjaaja Aineenopettaja Erityisopettaja Opinto-ohjaaja	Rehtori Kuraattori Psykologi Terveystenhoitaja/ koululääkäri Koulunkäynninohjaaja Aineenopettaja Erityisopettaja Koulun muut yhteistyökumppanit

Ohjaus opintojen päättövaiheessa	Nivelvaihe yläkoulusta toiselle asteelle Jatko-opintoihin hakeutuminen ja yhteishaku	Opinto-ohjaaja	Erityisopettaja Koulun muut yhteistyökumppanit
Ohjaus opintojen jälkeen	Jälkiohjaus Tiedonsiirto toiselle asteelle	Opinto-ohjaaja Erityisopettaja	Kuraattori

Asteelta toiselle siirryttäessä on tärkeää tehdä yhteistyötä vastaanottavien oppilaitosten henkilöstön kanssa. Opintojen aikana ja siirtymävaiheissa tehostetaan moniammatillista yhteistyötä ja ohjauksen tukitoimia haasteellisessa elämäntilanteessa ja syrjäytymisuhan alla olevien oppilaiden kohdalla. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. nuorisotyöntekijöiden, sosiaalitoimen ja eri hanketyöntekijöiden kanssa. Erityistä ja tehostettua tukea saavien oppilaiden kohdalla yhteistyö nivelvaiheissa on myös erityisen tärkeää. Oppivelvollisuutensa sairaalakoulussa päättävien jälkiohjauksesta on myös huolehdittava.

Vuosittain valitaan kaupungin yhteysopinto-ohjaaja, jonka tehtäviin kuuluu toisen asteen yhteistyön koordinointi, tiedottaminen ajankohtaisista asioista perusopetuksen opinto-ohjaajille, TET-aikojen koordinointi ja TET-tori -sivun ylläpito, yhteydenpito kasvun ja oppimisen palvelualueen johtoon ohjaukseen liittyvissä asioissa (esim. yhteishaun tilastot) sekä palaverien, koulutusten yms. järjestelyt ja tiedottaminen.

4. Kodin ja koulun ohjausyhteistyö

- Kukin koulu tekee oman suunnitelmansa kodin ja koulun ohjausyhteistyöstä.
- 9.-luokkalaisten arviointikeskusteluihin osallistuu tarvittaessa myös opinto-ohjaaja.
- Ohjaukseen liittyvistä asioista (nivelvaiheet, ainevalinnat, yhteishaku ym.) järjestetään vanhempainiltoja tarvittaessa.

5. Koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt

- Alakoulun aikana ammattien ja työelämän esittelyä
- Taksvärkkipäivät
- Yrityskylä 6. lk ja 9. lk
- 7. lk Koulun sisäinen TET (kouluravintola, laitoshuolto, kiinteistönhoito, esikoulu, ip-kerho)
- 8. lk TET -jakso viiden päivän pituisena (lähipiirin/vanhempien mukana tai avoimilla työmarkkinoilla)
- 9. lk TET -jakso kahden viikon pituisena siten, että se tukee uranvalinnan suunnittelua
- 10. lk TET -jakso osana henkilökohtaista oppimissuunnitelmaa (1-4 viikkoa)
- Opettajien TET –järjestelyjen kehittäminen
- Työelämävierailloita eri aineiden oppitunneille ja koulun tapahtumiin, vierailuja työpaikoille (oppilaat ja opettajat) sekä kummiyritystoimintaa. Nämä voidaan yhdistää monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Aineenopettajat osallistuvat ohjaukseen jakamalla ajantasaista tietoa oman oppiaineensa ja/tai osaamisalueensa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niiden kehityksestä/muutoksista.

Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti.

Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä yhdessä opettajien ja opinto-ohjaajien kanssa. Oppilaiden ohjaukseen liittyviä henkilökohtaisia erityistarpeita arvioidaan moniammatillisessa yhteistyössä.